

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 183/02-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. októbra 2002 predbežne prerokoval sťažnosť P. F., bytom Š. P., t. č. Ústav na výkon väzby v Košiciach, zastúpeného advokátom JUDr. J. T., P., vo veci porušenia jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny základných práv a slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach z 27. júna 2002 vo veci č. k. 6 To 192/ 02-71, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. F. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 15. augusta 2002 doručené podanie P. F. (ďalej len „sťažovateľ“), bytom Š. P., t. č. vo väzbe v Ústave na výkon väzby v Košiciach, zastúpeného advokátom JUDr. J. T., P., ktoré bolo označené ako „Ústavná sťažnosť“. Z jeho obsahu vyplynulo, že smeruje „proti právoplatnému uzneseniu Krajského súdu v Košiciach zo dňa 27. 6. 2002 sp. zn.: 6 To 192/02-71 vo veci Okresného súdu Košice I v Košiciach sp. zn. 8 Ntv 60/ 01“. Sťažovateľ ďalej uviedol:

«Uznesením Okresného súdu Košice I. v Košiciach zo dne 7. 3. 2002, sp. zn. Ntv 60/01, z dôvodov ustanovení § 67 ods. 1 písm. a), ods. 2 tr. p., bol som vzatý do väzby, keď predtým som bol vyšetrovateľom Krajského úradu vyšetrovania v Košiciach obvinený z trestného činu pokusu vraždy, (§§ ods. 1, 219 ods. 1 tr. z.). Proti uzneseniu o uvalení

väzby som podal sťažnosť, táto však bola uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 3. 4. 2002 (6 To 110/02-40) zamietnutá. V súlade so zákonom (§ 72 odst. 2 al. 2 tr. p.), podal som žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, moja žiadosť bola všeobecnými súdmi I. a II. stupňa zamietnutá (8 Ntv 60/01 a 6 To 192/02/71).

Všetky zamietavé rozhodnutia, o mojich žiadostiach o prepustenie z väzby, všeobecné súdy odôvodnili povrchným tvrdením, že som podozrivý z trestného činu vraždy, za ktorý zákon stanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou najmenej osem rokov.

Krajský súd v Košiciach (v uznesení zo dňa 27. júna 2002 – 6 To 192/02) len stroho konštatuje, že ani v súčasnom štádiu trestného stíhania niet dôvodu na zmenu stanoviska, že aj tento obvinený (sťažovateľ) je dôvodne podozrivý zo spáchania trestného činu právne kvalifikovaného podľa § 8 ods. 1, § 219 ods. 1 t. z., pre ktorý mu bolo vyšetrovateľom vznesené obvinenie. Ďalej účastník v I. rade uvádza v odôvodnení svojho uznesenia: „... nič sa nezmenilo na existencii väzobných dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. a), ods. 2 T. p.“...

Uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 27. júna 2002 (6 To 192/02-71), zamietajúce moju sťažnosť proti zamietavému uzneseniu Okresného súdu Košice I v Košiciach, ohľadom žiadosti o prepustenie z väzby, bolo mne a doručené dňa 7. augusta 2002. ...

tvrdím, že Krajský súd v Košiciach svojim hore označeným rozhodnutím, ako orgán verejnej moci, porušil moje ústavou zaručené základné právo na osobnú slobodu (čl. 8 ods. 1, 2 al. 1, ods. 5 Listiny základných práv a slobôd). Toto svoje tvrdenie odôvodňujem takto: Článkom 8 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd je každému, ako základné ústavné právo zaručená osobná sloboda, ktorú možno obmedziť len za podmienok stanovených zákonom a na dobu nevyhnutne nutnú. Podmienky dovoľujúce obmedzenie osobnej slobody, v intenciách judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. rozsudku z roku 1989 vo veci Ciulka), musia byť – vždy s prihľadnutím k okolnostiam prípadu – vykladané reštriktívne tak, aby účelu trestného konania bolo dosiahnuté pri minimálnych zásahoch do ústavou chránených práv.

Účelom trestného konania však nie je len spravodlivé potrestanie páchatel'a, ale je tým aj spravodlivý proces (čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd), ktorý je podmienkou existencie demokratického právneho štátu (čl. 1 úst. zák. č. 460/92 Zb.), a ktorý je tak vo vzťahu k takému štátu účelom samým o sebe. Jedným z princípov spravodlivého

procesu vylučujúcim ľubovôľu v rozhodovaní je zákonom prikázaná povinnosť všeobecných súdov svoje rozhodnutia riadne odôvodniť, v oblasti trestného súdnictva (ak sa rozhoduje uznesením) spôsobom prikázaným v ustanovení § 134 odst. 2 tr. p., ktorým sa všeobecným súdom – okrem iného – ukladá v odôvodnení rozhodnutia spôsobom dostatočne zrejmým vyložiť, z akých dôkazov a akých preukázaných skutočností rozhodnutia vychádzajú a na akých procesných úvahách (pri ich hodnotení) spočíva.

Pri rozhodovaní o mojej žiadosti o prepustenie z väzby pritom všeobecné súdy sa vôbec nezaoberali dôvodmi, ktoré som vo svojej žiadosti uvádzal. Vo svojich uzneseniach súdy, len konštatujú stav im známy z uznesenia o vznesení obvinenia a potom od okamihu keď som bol vzatý do väzby. Pritom tak ako som v žiadostiach uvádzal sa podstatne zmenila dôkazná situácia.

Žiadosť o prepustenie z väzby som odôvodňoval tým, že v trestnom konaní sa uplatňuje princíp, proporcionálnosti, spočívajúci v tom, že nie je prípustné ďalšie trvanie väzby obvineného v prípadoch, v ktorých podľa výsledkov dokazovania možno dôvodne očakávať zastavenie trestného stíhania. V takýchto prípadoch musí byť obvinený neodkladne z väzby prepustený, a to aj vtedy, keď príslušný orgán činný v trestnom konaní rozhodnutie o zastavení trestného stíhania ešte nevydal (Rt 43/94).

Súdy však pri rozhodovaní o mojej žiadosti nezohľadnili podmienky trvania väzby v zmysle ustanovení § 71 tr. p. V ktorých ustanoveniach je upravené trvanie väzby, vrátane dĺžky väzobných lehôt podľa jednotlivých štádií trestného konania, spočívajúce v stanovení času, po ktorý obmedzenie osobnej slobody obvineného môže trvať. Pritom toto zákonné obmedzenie trvania väzby je významnou procesnou zárukou proti neopodstatneným zásahom do osobnej slobody jednotlivca. Tak ako je to vyjadrené aj v článku 17 odsek 5 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa ďalšieho ustanovenia trestného poriadku väzba v prípravnom konaní môže trvať len nevyhnutnú dobu. Vyšetrovateľ, prokurátor a sudca sú povinní skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú, alebo či sa zmenili. Sudca tak koná v prípravnom konaní aj pri rozhodovaní o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby. Ak pominie dôvod väzby, musí byť obvinený ihneď prepustený na slobodu.

V priebehu vyšetrovania bol proti mojej osobe zabezpečený len jediný dôkaz - výsluch svedka T.

Svedok vypovedá, že ma videl, ako som balil nástroje do kufrika v garáži, kde sa mala montovať výbušnina do auta Golf. O tom, že sa montovala údajná výbušnina svedok vie len sprostredkovane od nebohého V., teda on žiadnu výbušninu nevidel, ako ani nevidel mňa pri jej montáži.

Výpoveď svedka T. je len nepriamym dôkazom o tom, že som mal spáchať trestný čin vraždy v štádiu pokusu.

A aj pri zohľadnení jediného dôkazu – výpovede svedka T. o tom, že som bol na mieste kde sa mala montáž NVS vykonať, vyvstáva otázka, či som mohol mať účasť na tejto montáži. Nakoľko táto je mi prisudzovaná a následne kladená za vinu len na základe fikcie. Teda ak som bol na mieste kde sa montáž NVS mala vykonať musel som sa jej zúčastniť, musel som mať vedomosť o tom, že sa použije k usmrteniu K. K., čo však vôbec preukázané nebolo.

Pri dokazovaní trestného činu nepriamymi dôkazmi musia tieto vytvoriť záver, že okruh nepriamych dôkazov je uzavretý, tieto nepriame dôkazy na seba pevne logicky naväzujú a vylučujú akúkoľvek inú verziu (Rt 38/68).

Naopak je tu podozrenie, že svedok T. uvádzal niektoré podstatné skutočnosti podľa návodu polície. Jednoznačne to vyplýva pri podrobnom štúdiu jeho viacerých výpovedí. Vo svojej výpovedi 21. 7. 2000 svedok udáva, že mal podľa pokynov kúpiť auto zn. Golf v Bardejove, po jeho kúpení odišiel s ním na tzv. „Samotu“, kde už boli tí z Bystrice a začala sa tam montáž NVS. V ďalších svojich výpovediach postupne mení túto výpoveď a doplňuje ju o tie skutočnosti, že bol ešte v Bratislave, kde niesol do opravy „skrinku“ asi na odpálenie NVS. Neskôr uvádza, že ešte pred samotnou montážou bol v Prešove, kde sa mala vykonať oprava auta. Teda svedok si postupne rozpamätával na jednotlivé udalosti. Je otázkou či sa tieto aj tak odohrali, alebo ich svedok uvádzal len na základe toho ako mu boli „naznačené“ políciou, pri jeho opakovaných výsluchoch. Keď práve vo výpovedi z 21. 7. 2000 neuviedol, že po privezení auta z Bardejova odišiel s týmto autom do Prešova a na druhý deň vlakom do Bratislavy, kde sa zdržal dva dni. Je len málo pravdepodobné, aby na toto svedok zabudol. Veď ako to z jeho výpovedí vyplýva necestoval do Bratislavy často, ak vôbec to nebolo v tom čase jediný krát. Ako teda mohol na túto závažnú okolnosť zabudnúť. Pri výpovedi 16. 4. 2002 na otázku obhajcu, aby práve tieto nezrovnalosti objasnil, uviedol, že si postupne rozpamätával jednotlivé skutočnosti. Toto jeho tvrdenie je však málo

vierohodné, nakoľko vo svojich predchádzajúcich výpovediach podrobne popisuje priebeh udalostí ako sa odohrali. Tak potom ako je možné, že „pozabudol“ kde bol dva dni.»

Sťažovateľ tvrdí, že «do odôvodnenia napadnutého rozhodnutia poňatý povrchný odkaz „na dôvody väzby“, nie je v súlade s už zmienenými zásadami spravodlivého procesu (stanoveného postupu) a že také odôvodnenie pre svoju povrchnosť a z nej vyplývajúcej procesnej i vecnej vágnosti zakladá súčasne tiež nepreskúmateľnosť rozhodnutia, ktoré potom ako také vedie k protiústavnému obmedzeniu osobnej slobody, pretože zákonom prípustná výnimka z ústavnej ochrany osobnej slobody (čl. 8 ods. 2 al. 1, ods. 5 Listiny základných práv a slobôd), pre nedostatok určujúcich konkrétnych okolností (skutočností), nie je daná. »

Z uvedených dôvodov sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal jeho ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a aby vydal nález, ktorým uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 27. júna 2002 (6 To 192/ 02-71) zruší.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) oprávnený konať o sťažnostiach, ktorými fyzické osoby alebo právnické osoby namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podmienky konania o sťažnostiach upravujú ustanovenia § 49 až 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie niektorej z týchto podmienok je dôvodom na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (vrátane zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti).

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, ako aj čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 6 To 192/02-71 z 27. júna

2002. Týmto uznesením Krajský súd v Košiciach zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu Okresného súdu Košice I sp. zn. 8 Ntv 60/01 z 21. mája 2002, ktorým Okresný súd Košice I zamietol jeho žiadosť o prepustenie z väzby. K porušeniu označených základných práv sťažovateľa malo podľa neho dôjsť v dôsledku toho, že jeho osobná sloboda je obmedzená protiústavne, pretože v jeho prípade nie je daná výnimka z ústavnej ochrany osobnej slobody „pre nedostatok určujúcich konkrétnych okolností“, pričom všeobecné súdy sa len povrchne zaoberali dôvodmi, ktoré vo svojej sťažnosti uvádzal.

Ústavný súd z rozhodnutí väzobných súdov zistil, že sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením Okresného súdu Košice I zo 7. marca 2002 (sp. zn. 8 Ntv 60/01) z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. a) a ods. 2 zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Sťažovateľ napadol toto uznesenie sťažnosťou, ktorá bola zamietnutá uznesením Krajského súdu v Košiciach z 3. apríla 2002 (sp. zn. 6 To 110/02-40). Ďalej vo veci sťažovateľa prebehlo 6. mája 2002 oboznamovanie s výsledkami vyšetrovania a v rovnaký deň vyšetrovateľ predložil spis krajskému prokurátorovi s návrhom na podanie obžaloby proti sťažovateľovi. Sťažovateľ podal žiadosť o prepustenie z väzby krajskému prokurátorovi, ktorý tejto žiadosti nevyhovel. Krajský prokurátor ďalej predložil uvedenú žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby Okresnému súdu Košice I, ktorý túto žiadosť zamietol uznesením z 21. mája 2002 (sp. zn. 8 Ntv 60/01). Proti tomuto uzneseniu sťažovateľ podal sťažnosť, ktorú Krajský súd v Košiciach zamietol uznesením z 27. júna 2002 (sp. zn. 6 To 192/02-1). Uvedené uznesenie sťažovateľ napadol sťažnosťou podanou ústavnému súdu.

Vychádzajúc z obsahu napadnutého rozhodnutia (uznesenia) a z konania, ktoré mu predchádzalo, ako aj z argumentácie sťažovateľa ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľa je zjavne neopodstatnená.

Ústavný súd vychádza z toho, že z ústavnoprávneho hľadiska, ktoré vôbec zakladá ingerenciu ústavného súdu do jurisdikcie všeobecných súdov (s poukazom na dôvody obsiahnuté v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 76/02), sa musí pri skúmaní obmedzenia osobnej

slobody sústrediť len na preskúmanie toho, či k obmedzeniu došlo z dôvodov a spôsobom, ktoré ustanovuje Trestný poriadok, bez toho, aby suploval právomoc a postupy všeobecných súdov. Z tohto hľadiska ústavný súd konštatoval, že označené súdy (Krajský súd v Košiciach a Okresný súd Košice I) v tomto prípade vo svojej rozhodovacej činnosti postupovali spôsobom, ktorý ustanovuje zákon, t. j. vo vzťahu k čl. 17 ods. 2 a 5 Trestného poriadku.

Ústavný súd už uviedol, že z čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy vyplýva požiadavka, aby väzba ako opatrenie pozbavujúce osobnej slobody bola vykonaná spôsobom poskytujúcim obvinenému základné procesné záruky proti svojvoľnému postupu orgánov činných v trestnom konaní (II. ÚS 55/98).

Pri rozhodovaní o väzbe je potrebné označiť konkrétne skutočnosti (okolnosti), ktoré odôvodňujú príslušnú (zákonom označenú) obavu, v danom prípade uvedenú v § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, t. j. že obvinený ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, ako aj v § 67 ods. 2 Trestného poriadku, ak je trestne stíhaný pre trestný čin, za ktorý mu hrozí vysoký trest (t. j. pre trestný čin, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej osem rokov).

Podľa § 147 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti (v tomto prípade o sťažnosti proti zamietavému uzneseniu Okresného súdu Košice I k žiadosti o prepustenie z väzby) nadriadený orgán (v tomto prípade Krajský súd v Košiciach) preskúma správnosť všetkých výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým môže sťažovateľ podať sťažnosť, a konanie predchádzajúce napadnutému uzneseniu.

Ústavný súd je v prejednávannej veci toho názoru, že napadnuté rozhodnutie nadriadeného súdu (Krajského súdu v Košiciach) tieto požiadavky splnilo. Vo vzťahu k označeným väzobným dôvodom § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku nemožno vo vydaní napadnutého rozhodnutia vidieť svojvôľu spočívajúcu v jeho nedostatočnom odôvodnení, v jeho neurčitosti či nekonkrétnosti bez opory v zákone. V tejto súvislosti predovšetkým rozhodnutie súdu prvého stupňa (Okresného súdu Košice I), s ktorým

odvolací súd súhlasil, vo svojom odôvodnení obsahuje konkrétne skutočnosti, ktoré súd vedú k odôvodnenej obave, že sťažovateľ by sa mohol zachovať (pri svojom prepustení na slobodu) tak, ako to predpokladá § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

Do úvah súdu a do rozhodnutí nimi podložených, ktoré vyplývajú zo skutkových zistení známych v čase rozhodovania všeobecných súdov o väzbe, ústavný súd podľa svojej judikatúry je oprávnený zasiahnuť iba vtedy, ak rozhodnutie všeobecného súdu o väzbe buď vôbec nie je podložené zákonným dôvodom, alebo ak tvrdené (a nedostatočne zistené) dôvody väzby sú v príkrom rozpore s objektívnymi princípmi, ktoré vyplývajú z ústavného poriadku Slovenskej republiky (II. ÚS 55/98). K tomu však podľa názoru ústavného súdu v danom prípade nedošlo.

Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že vo vzťahu k väzobnému dôvodu podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku Okresný súd Košice I pri rozhodovaní o väzbe preukázal podozrenie, že obvinený spáchal skutok, ktorým naplnil znaky príslušného trestného činu (v danom prípade trestného činu spolupáchateľstva pokusu trestného činu vraždy podľa § 8 ods. 1 a § 219 ods. 1 Trestného zákona), čo odôvodňuje vzatie do väzby ako aj jej trvanie aj vtedy, ak nie sú dôvody väzby dané podľa § 67 ods. 1 Trestného poriadku.

Podľa argumentácie sťažovateľa obsahu základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy (čl. 8 ods. 5 listiny) a podľa čl. 8 ods. 1 a 2 listiny zodpovedá aj povinnosť súdu (v tomto prípade nadriadeného súdu) zaoberať sa pri rozhodovaní o sťažnosti proti napadnutému uzneseniu o zamietnutí žiadosti obvineného o prepustenie z väzby podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku aj hodnotením dôkaznej situácie. Ak súd túto povinnosť nesplní, jeho uznesenie o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby podľa sťažovateľa porušuje tak čl. 17 ods. 5 ústavy (čl. 8 ods. 5 listiny), ako aj čl. 8 ods. 1 a 2 listiny, v dôsledku čoho sťažovateľ žiada, aby ústavný súd označené uznesenie zrušil.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa skúmal aj to, či obsahu označeného základného práva zodpovedá povinnosť nadriadeného väzobného súdu hodnotiť dôkaznú situáciu, a zistil, že tomu tak nie je. V rámci preskúmania konania

predchádzajúceho napadnutému uzneseniu nadriadený súd musí preskúmať konanie od začiatku trestného stíhania až do vydania napadnutého rozhodnutia prvostupňového súdu a predovšetkým musí preskúmať, či boli v tomto konaní dodržané ustanovenia Trestného poriadku. Nadriadený súd sa však nezaoberá hodnotením dôkaznej situácie v rámci vyšetrovania, a preto medzi jeho rozhodovaním a možnosťou porušiť obsah namietaného základného práva nie je žiadna príčinná súvislosť.

Vo vzťahu k samotným dôvodom väzby podľa § 67 Trestného poriadku ústavný súd už uviedol, že tieto rátajú s existenciou takého dokazovania počas prípravného konania, ktoré by nemalo byť ovplyvňované obvineným, čo by bolo možné, pokiaľ by sa nachádzal na slobode (II. ÚS 112/02). V závislosti od takto vykonaného dokazovania, resp. od jeho výsledkov počas prípravného konania môže dôjsť k zastaveniu trestného stíhania vyšetrovateľom podľa § 172 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (ak nebolo dokázané, že skutok spáchal obvinený), prípadne k zastaveniu trestného stíhania súdom podľa § 188 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (v rámci predbežného prerokovania obžaloby).

Na základe uvedených skutočností nemožno sťažovateľom namietané rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach vo veci č. k. 6 To 192/02-71 označiť vo vzťahu k preskúmaniu a spôsobu odôvodnenia zákonných dôvodov trvania väzby za také, ktorým mohlo dôjsť k porušeniu základného práva na osobnú slobodu upraveného v čl. 17 ods. 5 ústavy (čl. 8 ods. 5 listiny) a v čl. 8 ods. 1 a 2 listiny, preto ústavný súd o sťažnosti sťažovateľa po predbežnom prerokovaní rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. októbra 2002